

BILTEN UKPS
broj 12/1, decembar 2012 - januar 2013.

Ljubav je praštanje nekome više nego što je zaslužio.
(Goethe)

Prođe i taj prokazani deseti decembar, Dan poštovanja ljudskih prava, posle kojeg će prestupnici spokojno otpraznovati taze amnestiju. **ЦЦЦ** Metan je prirodni gas, pa je prirodno da se pred gasovođama metaniše. **ЦЦЦ** Zvanični snegočistači, vođeni izrekom „Ludaci jurcaju, pametni voze, mudri pešače“, pretvorili beli grad u prestonicu izbezumljenih mudraca. **ЦЦЦ** Tajkuni hejtyjy doktrine, lajkyjy nekretnine i optužuju sirotinju za bedofiliju, a siromašni, opet, napeto čekaju da prvi među bogatunima propeva *a caappeellaa*. **ЦЦЦ** Dinaroidi priželjkuju klationicu za pogađanje dnevnog kursa. **ЦЦЦ** U brozovskom edenskom vrtu nije, kažu, bilo ambrozije. **ЦЦЦ** Елиот Литл Вулф, фан Њу Ордера, наредио учесницима Егзита задржавање од 24 сата.

КРАЈЕМ 2012-е

Ne žalite se što sami čistite снег. To je zdravo. Od toga se jača. Muški će postati *снегатори*, a primerci lepšeg pola uživeće se u naslovnu ulogu bajke *Снажена и седам патрљака*. Snegočistački napor sprećiće da vam politička lojalnost preraste u umnu gojaznost. Zimogrozivi ili ne, radite sve u rukavicama, diplomatski. Naoružajte se strpljivošću Шећерезаде, jer после предстојеће новогодишње sledi 1001 ноћ чаме u еврочекаоници Balkan-експреса.

У ЛУДОЈ НОЋИ

Ако календарско ноћобденије проводите у завичајном округу или родном кругу, неуморно мењајте канале; биће, ваљда, који од њих плован. Ако сте фан кафане, настојте да вам наведене ноћи без помрачења сване. Ако сте за улични дочек, спремни на жртвовање закуске због ђуске, чувајте се да вам *Beach boys*, кивни на зиму, не приреде неки *pitchvise*.

ЖЕЉЕ ЗА 2013-у

ДА ојаčaju сви који посрћу пре него што прву kafu посрћу! **ДА** Savez петпараčkih kolumnista престане са блаћењем живих и прављењем мртвих од истог тог блата! **ДА** мржња више не буде кућно љубимче! **ДА** свако ко санја о победи провери хоће ли nekог njome да повреди, да ли је рушење боље од дружења и да ли је рушење једино решење! **ДА** се радничка права остварују без ратничких поклица, а ратарска без дизања кукe и motike! **ДА** се, уз мало добре воље и саосећања, поред србобрана успоставе и ромобран и хомобран!

ВЕРУЈТЕ РУЖИЧАСТОМ! ЗАБОРАВИТЕ ФЛЕКЕ!
РЕШИТЕ СЕ ЉУШТУРЕ (П)ОЛОВНЕ ПРОШЛОСТИ!
У ТО ИМЕ ЖЕЛИМО ВАМ
СРЕЋНО НОВО ДЛЕТО

Ж. К.

Izborna skupština Udruženja književnih prevodilaca Srbije

U subotu 22. decembra 2012. održana je redovna Izborna skupština UKPS. Posle jednoglasnog usvajanja izveštaja o radu između dve skupštine, izabrana su nova radna tela i članovi žirija nagradâ koje dodeljuje Udruženje.

U novi **UPRAVNI ODBOR** izabrano je jedanaest članova: Duško Paunković, Miloš Konstantinović, Borivoj Gerzić, Marko Čudić, Neda Nikolić Bobić, Đorđe Tomić, Meral Tarar-Tutuš, Ana Srbinović, Spomenka Krajčević, Slobodanka Glišić, Vesna Stamenković.

Članovi Odbora za međunarodnu saradnju i Beps: Meral Tarar-Tutuš, Zorislav Paunković, Vesna Stamenković, Danijela Pejčić i Ksenija Vlatković.

Sud časti : Mira Vuković, Marija Ćorić, Elizabet Vasiljević

Nadzorni odbor: Olga Kostrešević, Mira Grbić, Boško Čolak-Antić

Statusna komisija: Duško Paunković, Ana Srbinović, Elizabet Vasiljević

Žiri za nagradu "Miloš N. Đurić": Đorđe Tomić, Neda Nikolić Bobić, Spomenka Krajčević, Dejan Ilić i Ljubica Rosić

Žiri za nagradu "Dr Jovan Maksimović": Mira Grbić, Zorislav Paunković i Sonja Bojić

Žiri za nagradu "Mihajlo Đorđević": Slobodanka Glišić, Arijana Božović i Miroslava Spasić

Žirije za nagrade "Aleksandar I. Spasić" i "Radoje Tatić" biraju predstavnici Fonda.

Skupština je, na zahtev porodice Maksimović, usvojila izmene Pravilnika za nagradu iz fonda "Dr Jovan Maksimović": termin dodele nagrade umesto krajem januara pomera se za početak maja, i izbacuje se član koji glasi da Nagradu ne može dobiti prevodilac koji ju je već dobio.

Skupština je usvojila molbu porodice Ljubiše Rajića da se osnuje Nagrada za prvi prevod (sa svih jezika), koja bi se dodeljivala 4. aprila na dan studenata i dan rođenja Ljubiše Rajića, u znak sećanja na našeg rano preminulog člana.

Skupština je, takođe, potvrdila odluku Upravnog odbora, na predlog Konkursne komisije, i imenovala Duška Paunkovića za glavnog i odgovornog urednika časopisa *Mostovi*.

Po završetku Skupštine održana je prva konstitutivna sednica novog Upravnog odbora.

Na prvoj konstitutivnoj sednici Upravni odbor je izabrao za **predsednika** Miloša Konstantinovića, za **potpredsednika** Vesnu Stamenković, a za **sekretara** Nedu Nikolić Bobić.

ODLUKA ŽIRIJA ZA NAGRADU "MILOŠ N. ĐURIĆ" 2012. GOD.

Žiri, koji je radio u sastavu: Olga Kostrešević, Neda Nikolić Bobić, Ana Srbinović, Đorđe Tomić i Duško Paunković, predsednik, na svojoj poslednjoj sednici, 1. decembra 2012. godine, nakon razmatranja prevoda koji su se našli u najužem izboru, doneo je sledeće odluke:

Nagrada „ Miloš N. Đurić” za najbolji prevod na srpski jezik iz oblasti poezije u 2012. g. dodeljuje se **Bojanu Beliću** za prevod knjige Vilijama Blejka *Ostrvo na mesecu*, izdavač Paideia 2012.

Nagrada „ Miloš N. Đurić” za najbolji prevod na srpski jezik proznog dela u 2012. godini dodeljuje se **Ljubinki Milinčić** za prevod dela Mihaila Šiškina *Pismovnik*, Paideia 2011.

Nagrada „ Miloš N. Đurić” za najbolji prevod na srpski jezik u oblasti humanistike u 2012. godini dodeljuje se **Ivanu Vukoviću** za prevod knjige Rene Dekarta *Metafizičke meditacije*, izdavač Zavod za udžbenike, 2012. god.

Žiri je posebno istakao prevode koji su ušli u najuži izbor i odao priznanje sledećim prevodiocima: Ljiljani Nikolić za prevod dela Ernsta Kantorovica *Dva kraljeva tela*, Fedon 2012, Mirjani Grbić za prevod knjige Aleksandra Genisa *Kosmopolita*, Geopoetika 2012, Jasmini Nešković za prevod dela Žozea Saramaga *Putovanje jednog slona* i Flaviju Rigonatu za prevod priča Rejmonda Karvera *Odakle zovem*, Lom, 2012.

Nagrada za poeziju dodeljena je jednoglasno, a nagrade za prozu i humanistiku većinom glasova.

U Beogradu, 1. decembra 2012. godine,

Duško Paunković, predsednik
Olga Kostrešević
Neda Nikolić Bobić
Ana Srbinović
Đorđe Tomić

Obrazloženje žirija za dodelu nagrade „Miloš Đurić“. Vilijam Blejk, *Ostrvo na Meseću, Paideia, Beograd, preveo sa engleskog Bojan Belić*

„Znam da ovaj svet pripada Mašti i da se otkriva jedino Umetniku. Ono što prikazujem na svojim slikama – nisam izmislio nego sam video, ali svako vidi svet na svoj način. Čovek vidi ono što je on sam“ – napisao je Vilijam Blejk u pismu doktoru Trejperu 1799. godine. Za Blejka mašta nije bila apstraktna kategorija već potisnuta ljudska sposobnost koju umetnost treba da probudi, sposobnost da se „vidi nebo u krunici cveta“, kako je on sam rekao u svojoj poznatoj pesmi. Blejk je smatrao da umetnost treba da izgradi novu percepciju, organski osećaj sveta, a to znači i drugačiji sistem vrednosti. Blejk je bio jedini pesnik svog doba koji je na ovaj način shvatao smisao i cilj poezije. Verovatno je zbog toga upravo on i postao svojevrsan prorok, ili, u najmanju ruku, kulturna ličnost za mnoga pokolenja. Danas, gotovo dvesta godina posle njegove smrti, potpuno je očigledna činjenica da dela Viliijama Blejka nisu bila namenjena njegovim savremenikima. On je celog života stvarao obraćajući se svojim potomcima, i po svoj prilici bio je svestan toga. Potpuna ravnodušnost savremenika veoma je teško padala pesniku. „Moja dela su poznatija na nebu nego na zemlji“ – govorio je i nastavlja da stvara, u nadi da će mu potomci odati priznanje koje zaslužuje. Danas, kada posmatramo njegovo stvaralaštvo u celini, možemo shvatiti koliko je on bio ispred svog vremena.

Blejk nije privlačan samo zbog svoga stvaralaštva već i zbog svoje zagonetne ličnosti. Privlači pažnju i njegova čudna i nesvakidašnja umetnička sudbina. Blejk zapravo nije bio ni savršen pesnik, ni savršen slikar, ni savršen filozof. Njegova književna dela često prkose normama engleskog književnog jezika, njegovo slikarstvo narušava prihvaćene kanone, a njegovoj filozofiji često nedostaju doslednost i logika. Ali ako se njegovo delo posmatra u celosti, ono čini nešto grandiozno, nešto veličanstveno i zavodljivo. U celosti njegovo delo je potpuno zaokruženo, ono je rezultat dugog, neumornog i dubokog traganja jedne nadarene stvaralačke duše. Pre Blejka nije postojao književni postupak koji objedinjuje u sebi filozofiju, književnost i slikarstvo. Blejkova dela govore nam koliko je dubok i suptilan bio svet njihovog autora. Nama je danas potpuno jasno da je čovek koji je dostigao takav nivo samoizražavanja bio u stanju da izađe iz uslovnih okvira ljudske spoznaje, iz okvira čulne percepcije i razuma.

Čistota duhovnosti Viliijama Blejka, oslobođena okova racionalizma i suve dogme, nije bila samo njegov stvaralački metod već i način mišljenja, bila je njegovo stanje, njegova unutrašnja suština. On nije bio pesnik „za sve“ i, po svoj prilici, nije ni težio ka tome. Pisao je za one koji su, kao i on sam, bili zaokupljeni temom duhovnosti. On je verovao u božansku misiju pesnika, u to da je nadahnuće dar s neba, verovao je u svoju misiju Proroka koji je pozvan da ljudima otvara „oči okrenute unutra“. Blejk je svoj put prešao do kraja kako bi ga osvetlio drugima koji će krenuti za njim.

Rezultat tog puta su njegova dela, koja, kao svetionici, stoje i osvetljavaju put tragačima koji žele da se uzdignu iznad tromih i slepih ideja do visina duhovnosti.

Kada se odlučuje da prevodi ovakvog stvaraoca, prevodilac pred sebe stavlja veoma nezahvalan zadatak. Ne samo zato što je Blejkovo delo složeno, suptilno i što se u njemu često ispod prividne jednostavnosti kriju čitavi slojevi značenja – već i zbog toga što je Blejk danas, najzad, omiljeni pesnik hiljada ljudi. U vremenu kada poezija gubi publiku Blejk kao da prkosi opštoj tendenciji – ona kao da se ne odnosi na njega. I svi ti ljudi, obožavaoci Blejkovog dela, imaju određenu ideju o Blejku. Svako ima svog Blejka. Jer Blejkovo delo daje mogućnost bezbrojnih tumačenja i doživljavanja. Prevodilac koji se odluči da prevodi Blejka svestan je da će njegov prevod, njegova verzija Blejka morati da se takmiči sa uvreženim predstavama, da prkosi normi, da se suprotstavlja tumačenjima i da se bori za pravo na postojanje i za priznanje – s neizvesnim izgledima na uspeh. I Bojan Belić je morao znati s kakvim se izazovom suočava. Ali on je, očigledno, osetio da je pozvan da prevede velikog pesnika, da mu je ona ista duhovnost koja je nadahnjivala samog Blejka dala pravo da njegovim delima podari novi oblik i novi život. Uspeh s kojim je to uradio može se bez preterivanja nazvati izuzetnim. Srpski čitalac ima privilegiju da čita Blejkova dela na svom jeziku i da u punoj meri doživljava njihovu raskošnu lepotu. Lepotu u kojoj je očuvana celokupna njihova paradigma, u kojoj nije oštećena nijedna ćelija njihovog složenog organizma. Ako je poezija živo biće, a Blejkova to svakako jeste, možemo reći da nam ju je Bojan Belić u svom prevodu doneo na dlanovima, nepovređenu i jednako živu kakva je bila kada ju je Blejk zapisivao i proživljavao. Bojan Belić, i sam pesnik, čvrsto veruje da je poštovanje forme u prevodenju poezije neophodno. On shvata da je forma neodvojiv deo pesme i da imperativ forme u poeziji nije ograničavajući, sputavajući faktor, nego naprotiv – okvir slobode, okvir bez kojeg se Poezija, ali i misao i osećanje sadržani u njoj, rasplinjavaju, udaljavaju od središta ideje i pretvaraju u ništavilo. Dosledan takvim uverenjima, Bojan Belić nije imao mnogo prostora da modifikuje formu, iako je to nekad, zbog prozodijskih i akcenatskih razlika između engleskog i srpskog bilo neophodno. Tamo gde je bio prinuđen da to učini, Bojan Belić nije podlegao iskušenju da olakša sebi zadatak i da je relaksira, da se udalji od zadatog metra, već je izabrao drugu formu, jednako čvrstu kao i ona od koje je pošao, ali, začudo, za datu priliku jednako prirodnu, štaviše, jedino logičnu za jezik na koji je prevodio. U rezultatu prevodilac je postigao, takoreći, idealan sklad između forme i sadržaja, očuvao je i muziku stiha i kolorit slike, očuvao je punoću doživljaja i značenjsku višeslojnost, drugim rečima, očuvao je Viliijama Blejka.

Bojan Belić je prirodni pesnik, jer samo pravi pesnik može da uspešno prevodi drugog pravog pesnika. Za Bojana Belića poezija je život, a život je poezija. Ono što nam je ponudio u knjizi Ostrvo na Mesecu uverava nas u neiscrpno bogatstvo njegovog pesničkog doživljaja i dara i jednako neiscrpnu sposobnost razumevanja

poezije. Verujemo da je srpska kultura u Bojanu Beliću dobila izvrsnog prevodioca poezije, nastavljača najbolje prevodilačke tradicije u srpskom prevodilaštvu i marljivog pregaoca, koji će nas, nadamo se, već u najskorijoj budućnosti zadiviti novim blistavim rezultatima svog rada.

Duško Paunković

Obrazloženje žirija za dodelu nagrade „Miloš Đurić“: Mihail Šiškin, *Pismovnik*, PAIDEIA, Beograd, prevela s ruskog Ljubinka Milinčić

Mihail Šiškin je dosad napisao četiri romana i jednu dokumentarnu knjigu i već sa svojim drugim romanom *Zauzimanje Izmaila* pozicionirao se kao jedan od najvažnijih i najoriginalnijih pisaca u Rusiji. Njegovu posebnost prepoznali su i publika i kritičari. Za *Zauzimanje Izmaila* dobio je rusku Bukerovu nagradu, za *Vilinu kosicu* Nagradu „Nacionalni bestseller“, za *Pismovnik* – „Veliku knjigu“ – najveću književnu nagradu u Rusiji.

Pismovnik je, naizgled, ljubavna prepiska dvaju lica. Međutim, kao i druge Šiškinove knjige, i *Pismovnik* je daleko složenije štivo nego što se to može učiniti na prvi pogled. Junak i junakinja koji se dopisuju žive u različitim vremenima. Voloda je pripadnik međunarodnih snaga koje, početkom XX veka, guše Ihetuanski

ustanak u Kini. Sonja živi u sovjetskoj Rusiji šezdesetih godina dvadesetog veka. Sva Volodina pisma napisana su za tri meseca, a Sonjina – za dvadesetak ili čak tridesetak godina. Oboje pišu o sebi, o svojim uspomenama i pozivaju se na zajedničke. Pa ipak, ni u jednom trenutku autor nam ne daje dokaz da oni zaista pišu jedno drugom, da se dopisuju. *Pismovnik* je, prema Pojmovnom rečniku ruskog jezika – zbirka epistolarnih obrazaca, tipova pisama. Junaci dele s nama svoje uspomene i svoja osećanja. Njihova raspoloženja obuhvataju pun dijapazon ljudskih stanja i u svom literarnom izrazu predstavljaju pravi leksikon stilova. Variranje stilova stavlja prevodioca pred težak zadatak. Tek što je našao odgovarajući ključ, odgovarajući registar, prevodilac mora da se izmešta iz njega i prelazi u drugi, da iskušava mogućnosti jezika, ali i svog prevodilačkog umeća, svoje umetničke veštine.

Ljubinka Milinčić je uvela Mihaila Šiškina u srpsku kulturu, prevela je, pre *Pismovnika*, dva njegova romana i, može se reći, pripremljena je za ovaj zadatak onoliko koliko je to moguće. Ali Šiškin u svakom novom romanu pomera granice.

Svaki put pronalazi nova književna sredstva kojima prividno dekonstruiše formu. Prividno – zato što nas na kraju knjige ipak dočekuje sinteza. Ne objašnjenje samog romana i njegovih, naoko, nepomirljivih sastavnih delova, već sinteza ljudskog iskustva. Zajedno sa autorom vraćamo se unazad kroz jedan život, postajemo svedoci uspona, padova, drama i radosti Šiškinovih junaka. Uveravamo se u univerzalnost ljudskog iskustva, koje nije uslovljeno istorijom i svakodnevicom već unutrašnjim odgovorom na ono što nam se dešava. A taj odgovor, iako sadrži mogućnost mnogih varijacija, prepoznatljiv je i blizak i dostupan svakome. On je taj koji nam omogućava da saosećamo s patnjama i radostima junaka iz antičkih dela, da shvatimo šta to pokreće provansalskog trubadura iz srednjeg veka, da prepoznamo motive i osećanja ljudi iz bilo kog doba i s bilo kog podneblja. Pismovnik je svojevrsna anatomija života u epistolarnoj formi.

Ljubinka Milinčić je odličan poznavalac i ruskih prilika i ruske književnosti, i nepogrešivo prepoznaje složene autorske evokacije, reminiscencije, parafraze i citate. Šiškin je autor koji kroz svoju stvaralačku prizmu prelama celokupnu rusku književnost i rusku misao i pretvara ih u nešto dosad neviđeno u ruskoj kulturi. Nema mnogo prevodilaca koji bi uspešno mogli izaći na kraj s tako složenim tekstom, tekstom što u svakoj rečenici sadrži bezbrojna značenja, pozivanja i putokaze. Ali može se reći da su i Mihail Šiškin i srpski čitalac imali sreće. Ljubinka Milinčić nije izneverila ni jednog ni drugog. Zanimljivo je da Mihail Šiškin stoji na stanovištu da je prevodiocu dopuštena velika sloboda u radu. Da prevodilac sme, štaviše ponekad i mora da vrši velika odstupanja od originala i da je jedini kriterijum uspešnosti prevoda – konačan rezultat koji treba da bude sazvučan sa originalom. Ne u doslovnosti i banalnom nabranjanju reči i elemenata sadržaja već u registru i u onim sferama koje se vide tek kad se razgrnu gornji, spoljašnji slojevi umetničkog dela.

Mihail Šiškin, dakle, ostavlja prevodiocu slobodu, ali Ljubinka Milinčić je nije iskoristila. Ona je uspela da prenese Šiškinovo delo na srpski jezik bez odstupanja i bez promena. Sačuvala je i doslovnost u meri u kojoj je to moguće a da se ne pređe u suvoparno literarno knjigovodstvo i skrivena značenja i, što je najvažnije, uspela je da proizvede u svom prevodu umetnički utisak koji delo u originalu ostavlja na čitaoca kome je jezik originala – maternji. S obzirom na složenost Šiškinove proze, taj zadatak izgleda gotovo nemoguć. Ipak, pred nama je dokaz da je u složenim odnosima između izvornika i prevoda sve moguće, da nema te prepreke koju prevodilac ne može savladati ukoliko raspolaže odgovarajućim alatom, odgovarajućom pripremom i erudicijom. I naravno, što je možda i najvažnije, ukoliko prevodi autora s kojim oseća srodnost u senzibilitetu i bliskost u pogledima.

Duško Paunković

Obrazloženje žirija za dodelu nagrade „Miloš Đurić“: Rene Dekart, *Metafizičke meditacije o prvoj filozofiji*, preveo Ivan Vuković, Zavod za udžbenike, Beograd 2012.

Rene Dekart (Renatus Cartesius) iz Eja (La Haye) u Francuskoj, rođen 1596, preminuo 1650. godine, bio je filozof, fizičar, matematičar, u mladosti čak i vojnik-najamnik i putnik luralica po Evropi. Najzad se skrasio u Holandiji i započeo dugogodišnji rad na svojim najvažnijim delima pod nazivom: Rasprava o metodu sa ogledima i Metafizičke meditacije o prvoj filozofiji. U Dekartu mnogi i danas vide oca novije filozofije. Njegovo promišljanje, njegova filozofija počinje sumnjom u sve, a prva istina do koje dolazi tim putem je *Cogito ergo sum* (Mislim dakle postojim). Znači, to je ono što je nesumnjivo jer ako ništa drugo nije sigurno, sigurno je da on sumnja, dakle misli. Sva druga isto tako jasna saznanja imaće vrednost istine.

Zavod za udžbenike izveo je pravi poduhvat izdavanjem prevoda Dekartovih Meditacija. Posebno je izbor prevodioca bio presudan za uspeh ovog poduhvata. Nesumnjivo je da se Ivan Vuković našao pred nizom izuzetno teških problema. Zahvaljujući svom temeljnom filozofskom obrazovanju i vlastitom bavljenju filozofijom, kao i valjanom poznavanju francuskog i srpskog jezika, on je uspešno savladao mnoge pojmovne i stilske teškoće u svom prevodu, više od dve stotine stranica datih tekstova. Svaki iskaz, sve ideje Dekartovih meditacija, prevedene su kristalno jasno, precizno, i pre svega izuzetno razumljivo. Vukovićeva objašnjenja, opsežan i lepim jezikom pisan pogovor i beleške o jeziku sa doslednim ukazivanjem na razlike i odstupanja u latinskom tekstu i francuskom prevodu, omogućavaju svakom čitaocu tačan i dubok uvid u Dekartova promišljanja i poruke.

Izdavač ovog dela pokazao je da zaista teži uzdizanju naše kulturne javnosti, a prevodilac Ivan Vuković zadužio je ovim prevodom našu kulturu i postao znamenito prevodilačko ime. Bilo bi zaista vrlo značajno da se on i ubuduće bavi prevodjenjem velikih francuskih filozofa, i tako obogaćuje naše književno prevodilaštvo.

Olga Kostrešević

***Dragi članovi,
Srećne novogodišnje
i Božićne praznike
želi vam vaše Udruženje***